

พระในบ้าน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๑๒๒๒. เรื่อง “จะได้บุญหรือได้บาป”

โยมได้รับโอกาสจากพี่ๆ ให้ออกจากงานเพื่อมาดูแลพ่อ เนื่องจากเขาบอกกันว่า เขาดูไม่ได้ ปกติคุณพ่อเป็นคนที่มีเมตตาหน่อยค่ะ โยมรับทำเพราะรักแม่มาก ไม่เช่นนั้น แม่จะต้องเป็นผู้ดูแล แม่ก็ป่วยไม่แข็งแรง บางครั้งจิตตกมาก ไม่มีพี่คนไหนคอยมา เปลี่ยนเวร อยากไปกราบหลวงพ่อก็ไม่ได้มา พ่อเองก็ห้ามไม่ให้มา ได้เคยคิดหลายครั้งว่า ชาติหน้าขออย่าให้เกิดมาเป็นพ่อลูกกัน จะตกนรกไหมคะ?

เวลานี้ได้แต่อาศัยหนังสือหลวงพ่อบนยาระงับ ฟังเทศน์หลวงพ่อก็ต้องค่อยๆ ค่ะ เพราะพ่อไม่ชอบให้ฟัง กลัวตกนรกก็กลัวเข้าค่ะ จึงไม่รู้ว่าจะทำบุญหรือบาปเข้าจะ ขณะนี้พ่ออายุ ๕๓ ปี ต้องนอนเช็ดอี เช็ดมืออยู่บนเตียงเข้าค่ะ

ตอบ : นี่เวลาพูดนะ เราพูดกันในสังคมไทย ในสังคมไทยเขาบอกว่าเวลาเรา ไปทำบุญกุศลกัน ทุกคนไปหาบุญกุศลกัน ไปหาพระ หาเจ้ากัณ แล้วพระในบ้านๆ ของ เรา พ่อแม่ของเราทำไมไม่ดูแล พ่อแม่ของเราก็เป็นพระ เป็นพระอรหันต์ของลูก พ่อแม่ ของเราให้ชีวิตเรามา นะ ชีวิตนี้มีคุณค่ามาก พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา

การว่าให้ชีวิตนี้มา แต่พ่อแม่บางคน อย่างเช่นในสมัยปัจจุบันนี้ แม่ที่ไม่มีความ พร้อมเขาเอาลูกไปทิ้งถึงขยะ เขาเอาลูกไปทิ้ง ไปขว้าง เพราะอะไร? เพราะเขาไม่มี ปัญญาจะดูแล แต่พ่อแม่ขนาดว่าที่เขาเลี้ยงเด็กกำพร้า เห็นไหม นี่เขาเลี้ยงเด็กนั้นมา ถ้า พ่อแม่เขาเอามาทิ้ง เขาเลี้ยงเด็กของเขา มา ลูกเล็กๆ ที่มันขาดพ่อ ขาดแม่ มันโหยหา เรียกร้องหานะ หาพ่อ หาแม่ โหยหาเรียกร้องหาเลยพ่อแม่อยู่ไหน? พ่อแม่อยู่ไหน? เพราะเขามีชีวิตนั้นมา

นี่พูดถึงเด็กเขาไม่รู้หรือว่ากำพร้ามา ขาดจากพ่อ จากแม่มาเพราะเหตุใด แต่เขาก็มีความผูกพัน มีความผูกพันกับพ่อแม่ อยากเห็นหน้าพ่อ อยากเห็นหน้าแม่ อยากรู้ว่าพ่อแม่เป็นใคร นี่เพราะความจำเป็นของเขา ความจำเป็นของเขาไปทิ้ง เขาไปทิ้งหรือเขาไปเสียสละให้คนอื่น อันนี้เป็นเพราะว่าสิ่งที่เขาไม่พร้อม แต่ถ้าเขามีความพร้อม เห็นไหม นี่มีความพร้อม เราเกิดเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูกกันมา พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เพราะพ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา

ถ้าให้ชีวิตนี้มา ชีวิตนี้มีคุณค่า นี่กตัญญูกตเวทิต การที่เรามีความกตัญญูกตเวทิตกับพ่อแม่เรา สิ่งนี้เป็นเครื่องหมายของคนดี แต่เวลาคนดีไป นี่พ่อมีความเมตตาหน่อย แม่เป็นผู้ที่ดี แม่ก็ไม่แข็งแรง แม่ก็ต้องเป็นผู้ดูแลพ่อ พ่อก็เอาแต่ใจ คำว่าเอาแต่ใจ สิ่งที่ว่าเอาแต่ใจ เห็นไหม เอาแต่ใจ สิ่งนั้นพ่อแม่ของเรา ถ้าพ่อแม่ที่ดีก็ดีไป ถ้าพ่อแม่ที่มีอารมณ์ความรู้สึก พ่อแม่เป็นคนขี้โกรธ นี่สิ่งอย่างนี้มันเป็นเรื่องปลีกย่อย

คำว่าปลีกย่อยนะมันก็มีอย่างนี้ เพราะพ่อแม่เราก็เป็นปุณฺชน พ่อแม่เราก็เป็นปุณฺชนนะ แล้วยังคนเจ็บคนป่วยนอนอยู่บนเตียง นี่คนนอนอยู่บนเตียงนะ ความเจ็บไข้ได้ป่วยมันกดดัน มันกดดัน มันมีความหงุดหงิด มันมีความต่างๆ แล้วยังคนเราจะต้องพลัดพรากมันยังโหยหาใจ เวลาพ่อแม่หวังมากเลย หวังแค่ให้ลูกมาเห็นใจ แค่ลูกทักพ่อแม่เท่านั้นแหละ ถามความเป็นห่วง เท่านั้นเอง แต่จริงๆ ความเป็นอยู่มันก็ต้องเป็นอยู่อย่างนั้นแหละ ทุกคนก็รู้ได้ ทุกคนก็เข้าใจได้

ฉะนั้น สิ่งทีเวลาพ่อแสดงออก การแสดงออกของพ่อ เราก็รับรู้แต่ว่างๆ อย่าไปถือสา ถ้าเราไปถือสา เราไปคิดเล็กคิดน้อย เราไปคิดสิ่งใดมันขุ่นใจนะ มันขุ่นใจ เพราะอะไร? เพราะทุกคนก็อยากจะอุปัฏฐากพ่อแม่ แต่พ่อแม่ก็ขี้บ่นเป็นเรื่องธรรมดา ขี้บ่นทั้งนั้นแหละ เพราะอะไร? ความขี้บ่นเพราะคิดว่าความใกล้ชิดใจ เลี้ยงมาตั้งแต่อ่อนแต่ ออก เลี้ยงมา อุ้มดูแลมาตั้งแต่เด็ก แต่น้อย ความถือสิทธิว่าเป็นเจ้าข้าวเจ้าของ ความถือสิทธิว่าเป็นเจ้าข้าวเจ้าของ จะพูดอะไรก็พูดด้วยความพอใจของตัวเอง แต่คนที่รับฟังอยู่ ลูกที่รับฟังอยู่ทำไมเป็นอย่างนั้น ทำไมเป็นอย่างนั้น? นี่เรายกไว้

ฉะนั้น ในประเพณีสังคมของชาวพุทธเรา พระในบ้านๆ เขาหวังตรงนี้มากนะ ถ้ามีพระในบ้านเรา ถ้าลูกดูแลพระในบ้าน แล้วเราจะไปทำบุญพระนอกบ้าน เราจะไปทำบุญพระที่วัด เราอยากทำบุญกุศล เราทำสิ่งนั้นแล้วใครเขาจะติฉินนินทาเราไม่ได้

เพราะเราไม่ขาดตกบกพร่อง พระในบ้านก็ดูแล แล้วอยากจะไปทำบุญกับพระนอกบ้าน นั่นก็เป็นเรื่องการแสวงหาของเรา แต่ถ้าเราจะไปทำบุญพระนอกบ้าน เราทอดทิ้งพระในบ้าน เราไม่ดูแลพระในบ้านเรา ประเพณีวัฒนธรรม สังคมเขาจะติฉินนินทา

นี่สังคมเขาติฉินนินทานะ แล้วจิตใจเราก็ก็น่าสบายใจด้วย แต่ถ้าเราจะทำของเรา ทำหน้าที่ของเรา เพื่อความสบายใจของเรา เราได้ทำหน้าที่ของเราแล้ว เราได้อุปัฏฐากพ่อ เราได้ดูแลแล้ว เราได้เสียสละออกมา เพราะพี่ๆ น้องๆ เขาให้โอกาสเรา เพราะเขาดูแลไม่ได้ เขายังไม่มีความสามารถเหมือนเรา เรามีความสามารถคือความสามารถเก็บอารมณ์เราได้ เราสามารถดูแลอารมณ์ความรู้สึกของเราได้ ถ้าเรามีความสามารถดูแลความรู้สึกอารมณ์เราได้ เราถึงจะทำได้แล้วมันเป็นเรื่องขี้ขี้ขึ้นมา

ฉะนั้น สิ่งที่เขาบอกว่าพ่อเอาแต่ใจของตัวเอง สิ่งที่เขาเอาแต่ใจของตัวเองใช้ไหม? สิ่งที่เขาเอาแต่ใจของตัวเอง เพราะพ่อกับลูกมันเป็นเรื่องอย่างนี้ นี่สิ่งที่เขาเลี้ยงดูมา เขาทำสิ่งใดมาเขาก็คิดของเขา แต่จริงๆ แล้วนะเขาก็ห่วง อย่างเช่นเราลาออกจากงานมา พ่อแม่ก็ห่วง ถ้าพ่อแม่ต้องเสียชีวิตไปลูกจะอยู่กับใคร? ลูกจะอยู่กับใคร? ลูกจะอย่างไร? เขาก็คิดเหมือนกันทั้งนั้นแหละ

แต่ในปัจจุบันนี้ถ้าเขาต้องการคนช่วยเหลือ เพราะเขาอายุ ๕๓ นอนเช็ดอึ เช็ดฉี่อยู่ เขาก็ช่วยตัวเองเขาไม่ได้ ถ้าเขาช่วยตัวเองเขาได้เขาก็อยากช่วยตัวเองนะ ถ้าเขาช่วยตัวเองไม่ได้มันเป็นเรื่องของลูกอยู่แล้วแหละ นี่เราเห็นว่าทำถูกต้อง เพราะพี่ๆ น้องๆ ให้โอกาสเราเป็นผู้ออกมาดูแลพ่อแม่ แล้วพี่ๆ น้องๆ สิ่งนี้เขาก็ นี่พอถึงเวลาแล้วเราว่าทำดีต้องได้ดี ถ้าเราดูแลพ่อแม่ของเรา นะ อนาคตของเรา เราจะมีหน้าที่การงานของเรา เราก็หาทำของเราอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น พระในบ้านนะ ถ้าพระในบ้าน เราดูแลพระในบ้านของเรา พระนอกบ้าน พระนอกบ้านเราจะทำบุญกุศล เนื่อบุญของโลก ถ้าพระนอกบ้านเราไปทำบุญ นั่นก็เป็นเรื่องบุญของเรา ถ้าเราสร้างพระในใจของเรา ถ้าเราสร้างพระในใจของเราได้ ที่เราไปหาพระนอกบ้านเราก็เพื่ออยากฟังธรรม เพื่ออยากประพฤติปฏิบัติ เพื่ออยากจะทำพระของเราขึ้นมา นี่พระในบ้านถึงสร้างชีวิตเรามา พระในบ้านถึงให้โอกาสเรามาเกิดเป็นมนุษย์ เราเกิดเป็นมนุษย์แล้วเราดูแลพระในบ้านของเรา แล้วถ้ามีโอกาสแล้วเรายิ่งไปทำบุญกับพระนอกบ้านของเราก็ได้

นี่แล้วเวลาอยู่บ้าน เห็นไหม ฟังธรรมจะฟังเทศน์หลวงพ่อ ถ้าฟังเทศน์หลวงพ่อนะเราก็อยะ ฟังของเราไป ถ้าไม่พอใจก็ไม่พอใจ แต่เราอย่าไปกวน แต่ถ้าเราฟังแล้วเราควบคุมใจเราได้ พอเราฟังเทศน์แล้วจิตใจเราร่วมเย็น พ่อก็ต้องแปลกใจเนาะ เอ๊ะ ทำไมลูกเรามันเปลี่ยนแปลงไป ถ้าลูกเราเปลี่ยนแปลงไป ลูกเราควบคุมอารมณ์ได้ เขาจะหาที่มาที่ไป อ้อ ฟังเทศน์ เทศน์มันเป็นอย่างไร? เทศน์มันเป็นอย่างไรก็อยากฟังขึ้นมา

มี มีลูกศิษย์คนหนึ่งเขาบอกว่าพ่อต่อต้านเรื่องศาสนา มาก แล้วเขาก็จะไปเอาพ่อเขา เราบอกว่าถ้าเอาอย่างนั้นนะไม่มีสิทธิ์เลย เพราะมันเป็นทิวเขาขณะละกัน เราบอกว่าไม่ต้องไปยุ่งกับเขา ถ้าจะฟังเทศน์ก็เปิดเทศน์ฟังของเรา เขาก็เปิดเทศน์ฟังของเขาจริงๆ นะ สุดท้ายเขามาเล่าให้เราฟังนะ บอกพ่อเขามาแอบฟัง พ่อเขามาแอบฟังนะ แอบฟังอยากฟังตามลูกใจ สุดท้ายแล้วพ่อฟังไปเรื่อยๆ ชับไปเรื่อยๆ พ่อเปลี่ยนนะ พ่อกลับมาสนใจได้

นี่ถ้าเราไม่บังคับ ไม่มีทิวเขาขณะละกัน เอาเหตุเอาผล เราทำตัวเราก่อน เรารักษาพระในใจเรา ถ้าเรารักษาพระในใจเรา คือรักษาพุทธโธ รักษาอารมณ์ความรู้สึกของเราได้ แล้วเราดูแลพระในบ้านของเรา พระในบ้านของเราก็จะดูว่า เอ๊ะ ลูกของเราทำไมดีขึ้น ลูกของเราทำไมอารมณ์เย็นลง ลูกของเราทำไมเก็บความรู้สึกได้ ก็สนใจ เห็นไหม

นี่พระในใจเรา เราก็ดูแล พระในบ้านของเราเราก็อุปัฏฐาก แล้วพระนอกบ้าน นี่อยากไปทำบุญกับหลวงพ่อก็ไม่ได้ไป เพราะว่างค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า

“ภิกษุอยู่ไกลเรา เวลาประพฤติปฏิบัติตามเรา เหมือนกับจับชายจิวรเราไว้ ภิกษุอยู่ไกลเรา ภิกษุอยู่ไกลเรานะ ปฏิบัติเหมือนเรา เหมือนกับจับชายจิวรเราไว้ ภิกษุอยู่ไกลเรา ไม่ปฏิบัติตามเรา เหมือนอยู่ห่างไกลเรา”

นี่ก็เหมือนกัน ฟังเทศน์ ฟังธรรมมันก็เหมือนกัน ฟังที่นั่น แล้วจิตใจ ฟังเทศน์นี้นะ เทศน์มันก็พูดถึงอารมณ์ความรู้สึกเรานี้แหละ พูดถึงอารมณ์เรา พูดถึงความคิดของเรา ถ้าเราฟังแล้วมันสะเทือนใจมันจับได้ ถ้ามันจับได้ความคิดหยุดเลย ความคิด ความต่าง มันจะหยุดเลย ถ้าหยุดสิ่งนี้ได้มันจะเป็นประโยชน์กับเรา

ฉะนั้น ถ้าอาศัยฟังอย่างนี้พระนอกบ้าน แล้วถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา พระ
ในใจของเรา ใจเราเป็นพระนะ อ้อ หลวงพ่อรู้อย่างนี้เอง เห็นไหม ครูบาอาจารย์เรา
ปฏิบัติมา จิตท่านสงบสงบบอย่างนี้ หลวงตาท่านพูดบ่อย

“ถ้าจิตใครไม่เคยรวม จะไม่รู้ว่าจะรวมใหญ่เป็นอย่างไร”

จิตของใครไม่เคยรวม จิตของคนทีลงอัปนาสมาธิหาได้น้อย หาได้น้อย อัปนา
สมาธิ อย่างมากก็อุปจารสมาธิ ถ้าเข้าฌานสมาบัติไปเลยนั่นอีกเรื่องหนึ่ง นี่เวลาเข้า
ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสนัญญายตนะ นั้นสมาบัติ นั้นสมาบัติ ถ้า
เป็นอัปนาสมาธิมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

นี่พูดถึงการเข้าสมาธินะ แล้วถ้าเกิดปัญญาขึ้นมา เห็นไหม นี่สิ่งนั้นเป็นโศคาบัน
เป็นสัททาคามิ เป็นอนาคามิขึ้นมาเป็นอย่างไร? มันต้องมีเหตุมีผลของมัน ถ้าคนที่ผ่าน
มาแล้วจะเข้าใจสิ่งนั้นได้ ถ้าเข้าใจสิ่งนั้น นี่พูดถึงพระในใจของเราไง ถ้าเราทำอย่างนี้ได้
นะ อ้อ อ้อเลยนะ ถ้าอ้อนั่นละสันทิฏฐิโก ถ้าอ้อขึ้นมา นี่เราดูแลพระในใจของเรา

นี่เขาถามว่า

ถาม : จะได้นุญหรือได้บาป

ตอบ : คำว่าได้นุญหรือได้บาป เวลาน้อยใจขึ้นมา

ถาม : เคยคิดหลายครั้งว่าชาติหน้าขออย่าให้เกิดมาเจอเป็นพ่อเป็นลูกกัน

ตอบ : ความคิดอย่างนี้ เห็นไหม ความคิดอย่างนี้ เราคิดจะให้เป็นที่ไม่ใช่ เรา
คิดว่าจะไม่ให้เป็นที่นั่นก็ไม่ใช่ เพราะอะไรรู้ไหม? เพราะการเกิดนี่เกิดจากกรรม เกิดจาก
การสร้างเวรสร้างกรรม การสร้างเวรสร้างกรรม เป็นสายบุญสายกรรมมา มันถึงมาเกิด
ร่วมกัน ถ้าเกิดร่วมกัน อภิชัตบุตร บุตรที่ดีกว่า บุตรที่เกิดมาเพื่อจะเอาคืน อย่างนั้นพ่อ
แม่เจ็บช้ำน้ำใจ นี่เพราะการสร้างเวรสร้างกรรมมา ฉะนั้น คำว่าขอให้เป็นที่หรือขอให้ไม่
เป็นที่ มันอยู่ที่กรรม อยู่ที่การกระทำ

ฉะนั้น เราสร้างคุณงามความดีของเรา การที่อุปัฏฐากพ่อแม่ อุปัฏฐากพ่อแม่ จิต
หนึ่ง จิตหนึ่งเวียนตายเวียนเกิดไป ต่อไปถ้าเรามีครอบครัวเราก็เป็นพ่อแม่คนเหมือนกัน

ฉะนั้น คำว่าพ่อแม่ พ่อแม่ในชาติปัจจุบันนี้ นี่แล้วเวลาเวียนตายเวียนเกิดนะ เวลาพ่อแม่ มาเกิดเป็นลูกก็ได้ นี่ถ้ามันกลับมาเกิดเป็นลูกเราล่ะ? มี มีในวัฏฏะมันจะหมุนเวียนเป็น อย่างนั้น นี่ผลัดกันเป็น

ถ้าผลัดกันเป็นนะ ฉะนั้น ความคิดอย่างนี้มันคิดขึ้นมาแล้วเป็นอกุศล เราคิดแล้ว เออ ถ้าคิดอย่างนี้คิดไม่ดี เราเอาความคิดมาพิจารณาของเรา นี่เราไม่ควรคิดอย่างนี้ เพราะ สิ่งที่เราได้มา ชีวิตนี้เราได้มา แต่สิ่งที่ขาดตกบกพร่อง คำว่าขาดตกบกพร่องคือความ กระทบกระทั่งกันมันเรื่องธรรมดา มันเรื่องธรรมดา นี่ผลของวัฏฏะ เวลาเกิดมาในวัฏฏะ นะ แต่ผลของมันสะท้อนกันมาก สะท้อนกันมาก เวลาถ้าดีนะ เวลาพ่อแม่ที่ดีต่อกัน เวลาพลัดพรากก็รู้สึกเสียดายมาก

ฉะนั้น สิ่งที่มีโอกาสนี้ให้ทำถึงที่สุดนะ เวลาพ่อแม่เสียไปแล้ว ถ้าใครอยากจะ อุปัฏฐากตอนนั้นมันก็ไม่มีแล้วละ ตอนที่มิชีวิตอยู่เราทำให้ดีที่สุด เราทำหน้าที่ของเราให้ ดีที่สุด แล้วเวลาท่าน ถึงเวลาแล้วเขาต้องเสียชีวิตเขาไปเป็นธรรมดา ถ้าถึงตอนนั้นแล้วก็ อืม หมดเวรหมดกรรมกัน เราทำได้ถึงที่สุด อย่า อย่าไปเสียใจที่หลัง อย่าไปเสียใจที่หลัง ในปัจจุบันนี้เอาตรงนี้ให้ได้

ข้อ ๑๒๒๓. นะ

ถาม : ๑๒๒๓. เรื่อง “การพิจารณากาย”

กราบนมัสการหลวงพ่อด้วยความเคารพยิ่ง ผมได้ส่งคำถามเรื่อง “พระโศดาที่จะ เข้าทางจิตตา ยังต้องวางกายไม่ได้ใช่ไหม? “มาเมื่อก่อนหน้านี้ กระผมได้ฟังคำตอบ หลวงพ่อแล้ว เกรงว่าที่ผมเขียนไปผมมีข้อผิดพลาดอยู่ จึงกราบเรียนหลวงพ่อก่อนว่า คำถามของผมไม่ใช่แฝงนัยที่จะให้ขอรับรองภูมิธรรมใดๆ ครับ แต่เป็นความสงสัยของ กระผมจริงๆ แต่คำถามเก่าของผมไม่เหมาะสม กระผมกราบขอขมาหลวงพ่อด้วย

สาเหตุที่สงสัยก็เพราะว่า

๑. ผมได้เคยถามเรื่องการคูจิตกับพระรูปหนึ่ง ท่านเมตตาบอกผมว่า “ผู้ที่คูจิตต้องมี ภูมิธรรมพอตัวแล้ว เพราะในขั้นต้นจิตมีนิวรณ์มาก” ท่านบอกผมว่าให้ดูกายให้มากจะ

ได้กำลังสมณะด้วย ผมเลยหันมาศึกษาเรื่องการดูกาย และก็ได้รับความรู้จากในเว็บไซต์ หลวงพ่อด้วย

เผชิญครั้งหนึ่งได้ฟังเทศน์จากพระองค์หนึ่ง ท่านก็สอนเช่นเดียวกันว่า “จิตต้องมีบารมีมาพอแล้ว” ท่านเล่าแนวปฏิบัติของท่านว่า ท่านพิจารณาจนได้ระดับหนึ่งแล้วจิตหนักแน่นมาก ท่านเลยพิจารณาจิตไป แต่โดนอาจารย์ของท่านกลับบอกว่า “ให้พิจารณาภายในให้มาก ถ้ายังคิดข้องในกายอยู่ต้องพิจารณาภายในให้มาก”

๒. จากที่ผมได้ยินได้ฟังมา ทำให้ผมเชื่อว่าพระโศดบันท่านละสักกายทิฐิ ความเห็นผิดในกายได้แล้ว แต่ท่านยังมีอุปาทานในกายนี้อยู่ กระผมเลยลองตั้งคำถาม หลวงพ่ออย่างนี้ครับ พระโศดบันที่ท่านเข้าทางจิตตานุปัตสนา ละสักกายทิฐิได้ แต่ยังคงคิดข้องในอุปาทานในกายอยู่ ดังจะเห็นได้ว่าท่านยังมีลูก มีเมีย ในกรณีแบบนี้ท่านจะพิจารณาภายในอย่างไรครับ เหตุที่ผมสงสัยก็เพราะว่าท่านเข้าทางจิตแล้วต้องไปทางจิตอย่างเดียวเลยหรือ และจะมาพิจารณาภายในร่วมได้ไหมครับ

กระผมอยากขอความเมตตาหลวงพ่อสอนเรื่องพิจารณาภายในแบบปัญญาอบรมสมาธิครับ ภายในความรู้สึจะเป็นอย่างไรที่กระผมพิจารณาอยู่โดยมาก จับกายได้จากเวทนาภายใน แล้วส่งเวทนาจิต บางทีก็เห็นสังขาร และสัญญาที่ปรุงเป็นรูปภายในพร้อมๆ กับการกระทบสัมผัสข้างนอก แต่จะจับได้เว็บหนึ่งแล้วเขาก็ปรุงต่อไปอีก

ถ้าคราวใดกระผมมีสมาธิดี พิจารณาอยู่ในความสงบ กระผมจะเห็นเป็นเวทนาภายใน แล้วสังขารก็ปรุงเป็นรูป แล้วก็มาที่เวทนาจิต สติดับ สังขารทัน เวทนาจิตก็ไม่เกิด แต่ผมไม่ค่อยเข้าใจวิธีการพิจารณาภายในด้วยปัญญาอบรมสมาธิ และเชื่อที่ครูบาอาจารย์ท่านว่าพิจารณาภายในให้มากจะได้กำลังสมณะด้วย ขอโอกาสหลวงพ่อ (เข่าว่านะ)

ตอบ : อ่านไปอ่านมา มันเป็นปัญหาหรือเปล่านั้นไม่รู้เนาะ มันเป็นปัญหาตั้งแต่คราวที่แล้ว เขาเข้าใจว่าพระโศดบันผ่านทางจิตตานุปัตสนาแล้วยังละกายไม่ได้ วางอุปาทานไม่ได้ เราบอกมันไม่มีพระโศดบันองค์ไหนหรอกที่ละกายไม่ได้ พระโศดบันต้องละกายได้ ละสักกายทิฐิได้ การพิจารณาภายใน พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม

นี่การผ่านพระโศคบันผ่านได้ทั้งทางกายก็ได้ ผ่านทางเวทนาจีได้ ผ่านทางจิตก็ได้ ผ่านทางธรรมก็ได้ กาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่พิจารณาแล้วมันละ สักกายทิฏฐิเหมือนกัน ถ้ามันละสักกายทิฏฐิเหมือนกันถึงเรียกว่าพระโศคบัน เพราะ พระโศคบันละสังโยชน์ ๓ ตัว คือสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส

นี่เขาบอกว่าพระโศคบันเข้าทางจิตตานุปัสสนา แต่ยังไม่ละอุปาทานในกายไม่ได้ ที่เขาว่านั้นนะ อันนั้นเราถึงบอกว่าถ้าอย่างนั้นเขาไม่ได้เป็นโศคบัน เพราะในเมื่อเขายัง ละสักกายทิฏฐิ ละสังโยชน์ไม่ได้ เขาเป็นพระโศคบันไม่ได้ ในเมื่อเขาเป็นพระ โศคบันไม่ได้ แล้วโยมบอกว่าพระโศคบันที่ละสักกายทิฏฐิไม่ได้เป็นพระโศคบัน ประเภทใด เราถึงบอกว่าไม่ใช่พระโศคบัน คือคำถามตั้งมานี้คำถามตั้งมาผิด เพราะ คำถามตั้งมาผิดเราก็จะเคลียร์คำถามให้ด้วย นี่พอเคลียร์คำถามไปเขาก็เลยกลับมาใหม่ เลย กลับมาใหม่เลยว่า เอ๊ะ ผมไม่ได้คิดอย่างนั้น ผมไม่ให้หลวงพ่อรับรองภูมิผมอย่างนั้น

เราไม่ได้รับรองภูมิของใคร แต่ในเมื่อบอกว่าพระโศคบันที่เข้าจิตตานุปัสสนา แล้วยังไม่ละกายไม่ได้ วางอุปาทานในกายไม่ได้ เราบอกว่าถ้าอย่างนั้นมันจะเป็นพระ โศคบันได้อย่างไร? ถ้าเป็นพระโศคบันไม่ได้ เรื่องต่างๆ มันก็เลยคลาดเคลื่อนกันไป

ฉะนั้น แล้วนี่ยังว่าคำถามมันตั้งผิด ตั้งถูก บอกว่า

ถาม : พระโศคบันที่เข้าจิตตานุปัสสนายังวางอุปาทานไม่ได้

ตอบ : คำว่าวางอุปาทาน ในอุปาทานถ้าเป็นความหมายของผู้ที่ปฏิบัติ มันก็จะ เป็นละกายอย่างละเอียดแล้ว ละกายอย่างละเอียดอย่างไรว่า นี่อุปาทานในกาย ถ้าอุปาทาน ในกายกับละสักกายทิฏฐิมันคนละเรื่องกัน นี่ถ้าอุปาทานในกายนะ ทีนี้เขายกขึ้นมาว่า

ถาม : เพราะพระโศคบันยังละอุปาทานในกายไม่ได้ถึงได้มีลูกมีเมียไง

ตอบ : ถ้ามีลูกมีเมีย ใ้มีลูกมีเมียมันพระอนาคามีนั่นนะ พระอนาคามีถึงละ กามราคะได้ ถ้ายังไม่ถึงพระอนาคามีมันก็ยังละกามราคะไม่ได้ มันก็อยู่ของมันโดย ธรรมชาติของมัน นี่เราจะบอกว่าคำถามยังตอบไปมันยังจะไปใหญ่เลย เดี่ยวจะต้องมี คำถามใหม่มาแน่ๆ เลย หลวงพ่อเข้าใจผิดอีกแล้ว หลวงพ่อเข้าใจผิดอีกแล้ว เพราะเขาตั้ง

โจทย้เป็นพระโศดาบัน พอตั้งโจทย้เป็นพระโศดาบันแล้วก็บอกว่าละกาม ที่ว่าท่านยังมีลูก มีเมีย

นี้โศดาบันมันก็มีของมันอยู่แล้วธรรมดา ฉะนั้น ถ้าจะไม่มีลูกมีเมียมันพระอนาคามี เพราะพระอนาคามีละกามราคะ ถ้ากามราคะคือพระอนาคามี เราจะบอกว่ามันต้องตั้งโจทย้ให้ชัดๆ ไปเลย ถ้าตั้งโจทย้ชัดๆ ไปเลยจะบอกว่า

ถาม : ในเมื่อพระโศดาบันทางจิตตานุปัสสนาละสักกายทิฎฐิ แต่ยังติดข้องในอุปาทานในกาย คุณคิดว่าท่านยังมีลูกมีเมีย

ตอบ : ถ้ายังมีลูกมีเมีย ไซ้โศดาบัน ถ้าพูดถึงโดยหลักการจะเป็นอย่างนั้นได้ แต่ส่วนใหญ่แล้วพระโศดาบันเขาไม่ทำอย่างนั้น ถ้าเป็นพระโศดาบันแล้วเขาก็อยากจะ เป็นสภิกาคามี อยากจะเป็นอนาคามี อยากสิ้นกิเลสไปเลย พระโศดาบันที่จะย้อนกลับไปมีลูก มีเมียแทบจะมีได้น้อยมาก คำว่ามีได้น้อยมากเพราะว่าเขาไม่มาเสียเวลากับเรื่องอย่างนี้ไง

ฉะนั้น กรณีอย่างนี้ ทำไมนางวิสาขา ก็เป็นพระโศดาบัน นั้นเขาตั้งปฏิภาณของเขา เขาตั้งปรารถนาของเขาอย่างนั้นว่าอยากเป็นมหาอุบาสิกา อยากเป็นผู้ที่อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาไม่ต้องการเป็นพระอรหันต์ เขาต้องการได้อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเขาตั้งปฏิภาณของเขา มา แต่เวลาพระอานนท์ พระอานนท์ก็เป็นพระโศดาบันเหมือนกัน ทำไมพระอานนท์ไม่เห็นว่าจะต้องมีลูก มีเมียเลย พระอานนท์พระพุทเจ้าพยากรณ์เลย

“อานนท์ เธออย่าเสียใจไปเลย เรานิพพานไป อีก ๓ เดือนข้างหน้าเรามีสังคายนา เธอจะได้เป็นพระอรหันต์วันนั้น เพราะในการอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันได้บุญกุศลมาก ถึงคราวนั้นสังคายนาข้างหน้าอีก ๓ เดือนเธอจะได้เป็นพระอรหันต์”

สุดท้ายแล้วพระอานนท์ก็เป็นพระอรหันต์ ส่วนใหญ่แล้วถ้าปฏิบัติไปเขาพุ่งเป้าไปนั้น คนที่มีคุณธรรมแล้วเขาจะขึ้นสูง เขาจะไม่ลงสู่ทางต่ำ แต่ที่พูดถึงโดยข้อเท็จจริงต่างหากละ โดยข้อเท็จจริงพระโศดาบันมีลูก มีเมียได้ไหม? ได้ แต่ความจริงพระโศดาบันทำอย่างนั้นไหม? เราเป็นปุถุชนเรายังอยากจะสิ้นกิเลสเลย แล้วพระโศดาบันเขาอยากจะเป็นพระอรหันต์ หรือเขาอยากจะมีลูกมีเมีย อ้าว พระโศดาบันก็อยากเป็น

พระอรหันต์ที่นั่งนั้นแหละ มีพระโศคาบันองค์ไหนบ้างอยากจะไปหาลูกหาเมีย มันก็ขึ้นสูงหมด

นี่เพียงแต่ว่าโดยข้อเท็จจริงว่ามันได้หรือไม่ได้ไง ที่นี้พอได้หรือไม่ได้ นี่ประเด็นที่มันตั้งมาตั้งมาอย่างนี้ไง ถ้าตั้งมาอย่างนี้แล้วมันก็ไม่จบ ถ้าไม่จบแล้ว เพราะเวลาเราพูดนี่ถ้าอย่างนี้มันพูดถึงสถานะของพระโศคาบัน สถานะของพระสกิทาคามี สถานะของพระอนาคามี สถานะของพระอรหันต์ เพราะบุคคล ๘ จำพวก โศคาปัตติมรรค โศคาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล

บุคคล ๘ จำพวก มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ถ้ามรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ มันต้องสรุปกันตรงนี้ ไม่ใช่เอาโศคาบัน เอาสกิทาคามีมา แล้วก็มาพันกันอยู่อย่างนี้ เอาอารมณ์ความรู้สึกของปุถุชนไปคาด ไปหมายว่าสิ่งนั้นเป็นโศคาบัน สิ่งนั้นเป็นสกิทาคามี สิ่งนั้นเป็นอนาคามี แล้วก็เอาความพัวพันอย่างนั้นมาตั้งเป็นประเด็นขึ้นมา พอเป็นประเด็นขึ้นมาที่จะมาจบตรงนี้ไง

ฉะนั้น เขาบอกว่า

ถาม : ที่เขียนมาไม่ใช่ต้องให้หลวงพ่อรับรองภูมิธรรม

ตอบ : ไม่รับรองใคร ไม่รับรองใคร แล้วไม่ต้องการไปยุ่งกับใคร แต่สิ่งนี้เพราะมันเข้ามาในเว็บไซค์ไซ้ไหม? ฉะนั้น สิ่งเข้ามาในเว็บไซค์ถามปัญหา มาปัญหาที่เวลาพวกพระที่เราปฏิบัติ ทุกคนจะมีความทุกข์ใจ ร้อนใจว่าไม่มีครู ไม่มีอาจารย์คอยสอน

ถ้าทุกข์ใจว่าไม่มีครู ไม่มีอาจารย์คอยสอน แล้วเวลาปฏิบัติสำนักไหนก็แล้วแต่ เวลาใครปฏิบัติไปแล้วจิตสงบบ้าง จิตออกใช้ปัญญาบ้าง เวลาไปถามครูบาอาจารย์ที่ไม่ใช่เป็นครูบาอาจารย์ที่มีประสบการณ์ ก็ไปไหนมาสามวาสองศอก ถามเรื่องหนึ่งตอบอีกเรื่องหนึ่ง ถามเรื่องวัวตอบเรื่องควาย ถามเรื่องควายไปตอบเรื่องช้าง ถ้าอย่างนั้นครูบาอาจารย์ของเราเขาแสวงหากันอย่างนั้น แล้วเราเคยปฏิบัติมา เราเคยแสวงหาครูบาอาจารย์มา เราเคยทุกข์ เคยยากกับประเด็นอย่างนี้มา

ฉะนั้น เวลาเราเปิดเว็บไซต์ขึ้นมาก็เพื่อต้องการให้คนที่ไม่มีทางไป ไม่มีทางออก เวลาเขาไปหาใครไม่ได้ เขาไม่มีทางไป นี่ให้เขาได้มีที่พึ่งของเขา ฉะนั้น เวลาเราเปิดโอกาสจะเป็นที่พึ่งของสังคม ฉะนั้น มีปัญหาเข้ามาเราถึงต้องตอบ เราตอบปัญหาเพราะเหตุนี้ เหตุที่ว่าในเมื่อเป็นที่พักร้อนของคน แล้วคนหนีร้อนมาพักร้อน ทำไมไม่ให้ความร่วมมือเย็นกับเขา ในเมื่อเราเป็นสถานที่พักร้อน คนที่เขาร้อนมาเราต้องให้ความร่วมมือเย็นกับเขา เราเปิดเว็บไซต์เป็นธรรมชาติ ทำไมคนถามธรรมชาติเข้ามาเราต้องตอบ

ทีนี้พอถามธรรมชาติเราต้องตอบ ทีนี้คำถามมันเข้ามาแบบนี้ เราก็ทำตามข้อเท็จจริงในความเป็นไปของเรา แต่นี้ความเป็นไปของผู้ถาม ผู้ถามก็คิดของผู้ถามว่าผู้ถามตั้งปัญหามาดี ผู้ถามมีเจตนาดี ผู้ถามมีความหวังดี แต่ผู้ถามมีความหวังดี แล้วผู้ถามมีความเห็นอย่างนั้น แต่ข้อเท็จจริงของเรา ในเมื่อเรามีข้อเท็จจริงของเรา เราก็ทำตามข้อเท็จจริงของเรา เราไม่ได้ทำตามความปรารถนา ตามเจตนาดีหรือไม่ดีของผู้ถาม เราทำตามข้อเท็จจริงของเราว่าข้อเท็จจริงมันเป็นแบบนี้ ถ้าข้อเท็จจริงเป็นแบบนี้เราก็ทำตามข้อเท็จจริงของเรา

จะบอกว่าไปหาพระองค์นี้มา ไปหาพระองค์ไหนมา นั่นมันเรื่องของพระองค์นั้น ไม่ใช่เรื่องของเรา จะพระองค์ไหนก็เป็นของพระองค์นั้นไม่เกี่ยวกับเรา ไม่เกี่ยว ทีนี้ไม่เกี่ยวกับเรา แต่เวลาถามปัญหาขึ้นมา ปัญหาที่มันถูกหรือผิดเราว่ากันตามนั้น ถ้าพระโศดาบันก็คือพระโศดาบัน ถ้าพระโศดาบันวางกายได้ก็คือวางกายได้ ถ้าพระโศดาบันนี้หลงตาท่านผ่านทางเวทนา หลวงปู่เจี๊ยะท่านผ่านทางกาย ครูบาอาจารย์ท่านผ่านมาทางไหนล่ะ? ส่วนใหญ่แล้วผ่านมาทางกาย ถ้าผ่านมาทางกาย ผ่านมาทางกายแบบใคร?

นี่ผ่านมาทางกายแบบหลวงปู่ดุลย์ หลวงปู่ดุลย์ก็ผ่านมาแบบทางกาย แต่กายที่ว่าปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิ การผ่านทางกายโดยปัญญาอบรมสมาธินั้นเป็นแนวทางของหลวงปู่ดุลย์ เพราะท่านผ่านทางกายมาโดยไม่ต้องเห็นกาย แต่ท่านใช้ปัญญาพิจารณาของท่านมา ท่านผ่านทางกายมาเหมือนกัน หลวงปู่ชอบ หลวงปู่คำดี หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่บัว หลวงปู่ขาวผ่านมาทางกายทั้งนั้นแหละ แต่ผ่านมาทางกาย ต่างคนก็ต่างมีประสบการณ์ของตัวเองมาเหมือนกัน

อย่างเช่นเราอยู่ที่นี้ บ้านเราหุงข้าวด้วยหม้อไฟฟ้า บ้านของคนหนึ่งหุงข้าวด้วยหม้อเซ็ดน้ำ บ้านคนหนึ่งหุงข้าวด้วยหม้อดิน นี่เราเป็นชาวป่า ชาวเขา เราหุงข้าวด้วย

กระบอกไม้ไผ่ กระบอกไม้ไผ่เขามาตัดออก แล้วเขาใส่น้ำเข้าไป เอาข้าวใส่เข้าไป แล้วเขาไปพึงไว้เหมือนกับเขาเผาข้าวหลาม เขาก็หุงข้าวได้ การหุงข้าวเขามีวิธีการหุงข้าวมหาศาลเลย นี่การหุงข้าวนะ ทหารพรานเขาอยู่ในป่า เขาเอาข้าวของเขาใส่ในกระตักน้ำ เขาใส่น้ำพอดี เขาโยนเข้าไปในกองไฟนะข้าวสุกพอดี

วิธีการหุงข้าวของคนมันอยู่ที่ว่ามีความจำเป็น อย่างเรานี่เราหุงข้าวด้วยหม้อหุงข้าวไฟฟ้า เพราะเรามีไฟฟ้า อยู่ในป่าในเขาเขาไม่มีไฟฟ้า เขาต้องหุงข้าวด้วยข้าวเหน็ดน้ำ ถ้าคนที่เขาอยู่ในป่า ในเขา เขาไม่มีหม้อ มีไฟของเขา เขาใช้ดินเผาของเขา เขาปั้นหม้อของเขา เขาเอาดินเผาของเขา เขาหุงข้าวด้วยหม้อดินของเขา นี่การหุงข้าวของเขามันก็มีหลายทาง การพิจารณาของครูบาอาจารย์ของเรา พิจารณาคล้ายเหมือนกัน แต่ไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนกัน

คำว่าไม่เหมือนกันเพราะอะไร? เพราะจริตนิสัยของครูบาอาจารย์ของเราสร้างสมต่างกัน แม้แต่คู่แฝด ออกมาจากท้องแม่เดียวกัน นิสัยยังไม่เหมือนกัน อำนาจวาสนาบารมียังไม่เท่ากัน นี่ก็เหมือนกัน เวลาคนที่ประพฤติกฎปฏิบัติขึ้นมา จิตของครูบาอาจารย์ของเราแต่ละองค์ก็สร้างบุญญานิการมาเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่เวลาปฏิบัติไปมันก็ยังไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนกันเพราะว่ามรรคญาณเวลายันเข้าแตกต่างกัน

ฉะนั้น การพิจารณากายก็คือพิจารณากาย โดยหลักพิจารณากายก็คือพิจารณากาย แต่พิจารณาอย่างไร? พิจารณาแล้วมันปล่อยวางอย่างไร? ฉะนั้น บอกว่าการพิจารณากายมันจะเป็นสมณะ การพิจารณากายไปแล้วมันจะได้สมณะมาด้วย การพิจารณากายโดยสมณะมาด้วย เพราะหลวงปู่เจี๊ยะท่านบอกให้พิจารณากาย เดินกายเลยให้จิตอยู่ในกายนั้นเป็นสมณะ เวลาครูบาอาจารย์ที่เขาสอน เห็นไหม เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจนี่ท้อง ท้อง เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจเลย

นี่นี่ก็ท้องกายไง ท้องกายท้องว่าเกสามันกายไหม? เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจนี่ให้ท้องเอวๆ มันก็เหมือนพุทโธนี่แหละ การพิจารณากาย พิจารณาหมุนอยู่ในกาย ได้สมณะด้วย มันเป็นสมณะอยู่แล้ว มันเป็นสมณะอยู่แล้ว ถ้ามันปล่อยมาเป็นสมณะหมดแหละ แต่ถ้าจิตสงบแล้วมันเห็นกาย วิปัสสนามันเกิดขึ้นอย่างไร? นี่ถ้าพิจารณากายมันได้สมณะด้วย มันต้องได้สมณะ ได้สมณะมาก่อน แล้วมันถึงจะเห็นกายโดยสติปัญญา ๔ ถ้ายังจิตไม่สงบก่อน เห็นกายเป็นสมณะหมด พอมันจิตสงบแล้ว

เราจะบอกว่าสิ่งที่เขียนมา เพราะคิดว่า เพราะเขาบอกว่าเขาก็ฟังเว็บไซต์เราด้วย ถ้าฟังเว็บไซต์เราก็จับประเด็นเอา จับประเด็นเอาไง ถ้าฟังเว็บไซต์นี้ วาง เราพูดอะไรนะ แล้วจับเป็นประเด็น แล้วใช้ปัญญาตรรกเลย ตรรกตามนั้น เห็นไหม พระพุทธเจ้าสอนไว้ อย่าเชื่อว่าเป็นอาจารย์เรา ให้ใช้กาลามสูตร ให้พิสูจน์ก่อน นี่เวลาเราพูดอะไรไป จับประเด็นนั้นแล้วใช้ปัญญาตรรกเลย นี่คั่นคว่าให้จบมา ถ้าจบมาแล้ว ถ้าได้ประโยชน์หรือไม่ได้ประโยชน์ เดียวมันจะรู้ตรงนั้น

ฉะนั้น ถ้าฟังเว็บไซต์เรานะ จับประเด็นในเว็บไซต์แล้วใช้ปัญญาตรรก อย่าเชื่อ พิสูจน์ไง แล้วพิสูจน์มา ตรรกเสร็จแล้วนะเปิดพระไตรปิฎกด้วย เทียบเคียง เทียบเคียงเลย ผิดหรือถูก ฉะนั้น สิ่งที่ว่านี้เขาบอกว่า

ถาม : ๑. เขาไปหาพระองค์หนึ่งเขาบอกให้พิจารณากายเหมือนกัน บอกว่ามันจะเป็นสมณะด้วย ได้กำลังด้วย ได้อะไรด้วย ไปหาพระองค์หนึ่ง

ตอบ : นั่นเรื่องของเข เรื่องของเขา เพราะพิจารณากายนี้พิจารณาตุ๊กตาก็ได้ พิจารณาอะไรก็ได้ คนพิจารณาตุ๊กตาคินะ เพราะตุ๊กตามันถือไปได้ด้วย จบที่ไหนก็ที่นั่นแหละ ฉะนั้น เรื่องพระองค์อื่นเราไม่เกี่ยว ไม่สน เพราะอะไร? เพราะพูดไปแล้ว ถ้าพระหมอนี่นะ หมอที่จะรักษาโรค เขานึกยาคุณแล้วถ้าไข่มันหายเป็นหมอ ถ้าหมอคนไหนคุณแลรักษาโรคนะ รักษาทั้งปี ทั้งชาติแล้วไม่หายไม่ใช่หมอ ฉะนั้น ใครจะพูดอะไรเรื่องของเขา ไม่เกี่ยวกับเรา ไม่เกี่ยว

ถาม : ๒. จากที่ได้ยินมา ถ้าผมเชื่อว่าพระโศดาบันละสักกายทิฎฐิแล้ว เห็นผิดในกายได้แล้ว

ตอบ : นี่เห็นไหม คำว่าละสักกายทิฎฐิความเห็นผิดในกาย

ถาม : แต่ท่านยังมีอุปาทานอยู่ กระผมเลยตั้งใจถามหลวงพ่อย่างนี้ครับ

พระโศดาบันที่ท่านเข้าจิตตานุปัสสนา ละสักกายทิฎฐิได้แล้ว แต่ยังคิดในอุปาทานในกายอยู่ คงจะเห็นได้ว่าท่านยังมีลูก มีเมีย

ตอบ : นี่แต่ยังคิด แต่ยังคิดมันเป็นโศดาบันได้อย่างไร? เอาเถอะปล่อยยณะ โยมคิดอย่างไรก็โยมคิดไปเถอะ เพราะว่าโยมก็เขียนในเว็บไซต์มา เราก็พูดผ่าน

ไมโครโฟนไป ไอ้กิเลสมันก็นั่งหัวเราะเยาะเนาะ (หัวเราะ) เราพูดผ่านไมโครโฟน ไมโครโฟนมันไม่มีกิเลส แล้วกิเลสใครมันก็ไม่สะท้อนด้วย ไอ้คนเขียนมาก็มันเลยกด เอาๆ มันก็ไม่โดนกิเลสอีกแหละมันโดนแป้น ไอ้กิเลสมันก็นั่งหัวเราะเยาะเลยนะ นี่กิเลส มันให้พระกับโยมเถียงกัน แล้วกิเลสมันก็นั่งหัวเราะเยาะ เออ สนุก กิเลสมันมัน เออ

ฉะนั้น ถ้าโยมเข้าใจก็เข้าใจไปอย่างนั้นเถอะ ไอ้เราพูดมาอย่างนั้น ถ้ามาอีกจะไม่เอาแล้วนะ

ถาม : เหตุที่ผมสงสัยก็เพราะท่านเข้าทางจิต ต้องทางจิตอย่างเดียวหรือ?

ตอบ : จิตก็คือจิต ธรรมก็คือธรรม สติปัญญา ๔ มันพิจารณาเปลี่ยนแปลงกัน ได้ทั้งนั้นแหละ ฉะนั้น อันนี้อันหนึ่งนะ แต่อันที่เขาพูด อันที่เขาพูดเขาบอกว่า แล้วถ้าพิจารณาโดยปัญญาอบรมสมาธิละ? คำว่าปัญญาอบรมสมาธิ มันก็บอกชัดๆ อยู่แล้วว่าปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิแล้ว สมาธิแล้วจับกายได้มันถึงจะเป็น วิปัสสนา พอปุทฺโธ พุทฺโธมันเป็นคำบริกรรม เป็นคำบริกรรมเพื่อให้จิตสงบ ถ้าจิตมันสงบแล้วเราก็ออกพิจารณา

ฉะนั้น เวลาที่เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิหรือกำหนดพุทฺโธ พุทฺโธ เวลาพุทฺโธไป ทำให้จิตสงบมันไม่มีอาหาร ไม่มีสิ่งใดที่หล่อเลี้ยงใจ เราก็ฝึกหัดใช้ปัญญาของเราไป ปัญหานี้มันฝึกหัดใช้ได้แหละ ปัญญาที่ฝึกหัดใช้อย่างนั้น ฝึกหัดใช้ปัญญาเพราะฝึกฝนไว้ ถ้าฝึกฝนไว้แล้ว นี่เวลากลับมาพุทฺโธ พุทฺโธมันก็พุทฺโธได้ง่ายขึ้น เพราะว่าพุทฺโธ พุทฺโธมันไม่มีเหตุมีผล พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธทุกวันเลย พุทฺโธอย่างเดียวเลยมันโง่ตายท่าเลย

พุทฺโธ พุทฺโธ ฝึกหัดใช้ปัญญาก็ได้ เวลาพุทฺโธแล้วมันอึดอัดขัดข้องก็ฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาที่ฝึกหัดใช้ในชีวิตนี้แหละ พอฝึกหัดใช้ในชีวิตนี้แล้วมันก็ลงใจ ลงใจก็กลับมาพุทฺโธอีก มันก็ละเอียดขึ้น มันก็ดีขึ้น ถ้าดีขึ้นมา พอจิตสงบแล้วก็ฝึกหัดใช้ปัญญาไป ปัญญามันฝึกหัดใช้ได้ แต่เพียงแต่ว่ามันเป็นโลกีย์ปัญญาหรือเป็นโลกุตตรปัญญา เวลาถ้ามันเป็นโลกุตตรปัญญา มันถึงเป็นภาวนามยปัญญา มันถึงเป็นปัญญาที่ชำระล้างกิเลส

ถ้าปัญญาเป็นโลกียปัญญา ปัญญาอย่างนี้มันสร้างศรัทธา มันเป็นปัญญาสร้าง ความตั้งมั่น สร้างความมั่นคง สร้างให้เรามีจุดยืน แล้วเราจะทำปฏิบัติของเราไปมันก็มี จุดยืนของเราไปด้วยการปฏิบัติ ปัญญาอย่างนี้มันเป็นโลกียปัญญา ปัญญาที่มันใช้ได้ ทั้งนั้นแหละ ปัญญาในโลกียปัญญา ปัญญาในโลกุตตรปัญญามันก็เกิดมาจากจิต เหมือนกัน เกิดมาจากจิตนี้แหละ แต่จิตอันหนึ่งมันมีสมุทัย มันมีกิเลส มันมีอวิชชา มันก็เป็นโลกียปัญญา แต่ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา สงบเพราะอะไร? สงบเพราะจิตมันสงบตัวลง

จิตมันสงบเพราะกิเลสมันสงบตัวลง พอกิเลสมันสงบตัวลง เวลาเกิดปัญญาขึ้นมา ที่ว่าเป็นโลกุตตรปัญญาเพราะมันไม่มีสมุทัยบวกเข้ามา มันก็เกิดจากจิตนั้นแหละ แต่จิต อันหนึ่งมันมีอวิชชา กับจิตอันหนึ่งอวิชชามันสงบตัวลง อวิชชาใหม่? มี แต่มันสงบตัว ลง สงบตัวลงมันถึงฝีกออกใช้ปัญญา ปัญญาที่เป็นภาวนามยปัญญา พอกิเลสมันสงบขึ้นมา มันมีสมุทัยร่วมเข้าไปมันก็เป็นสัญญา สัญญามันก็เป็นโลกียปัญญา

นี่สิ่งฝีกหัดปัญญา นี่เวลาครูเขาสอนเขาต้องสอนอย่างนี้สิ มันก็สอนไปจากใจนี้ แหละ ใอันนี้มันจะแยกเลยว่าอันนี้จะป็นสมณะ อันนี้จะป็นวิปัสสนา อันนี้จะป็นโลก ุตตรปัญญา อันนี้ เวลาถ้ามันแยกส่วนประกอบของอาหาร อาหารที่เราไปซื้อมาที่ยัง ไม่ได้ปรุง เห็นใหม่ มันก็ซื้อแยกกันมา น้ำตาล เกลือ เนื้อสัตว์ ผัก หนุ้าต่างๆ ก็ซื้อ แยกต่างกันมา เวลาแกลงไปในหม้อแล้วมันก็เป็น นี่อารมณ์ อารมณ์พอเวลามันเดินไป แล้วมันบวกมาหมด แล้วอันไหนมันถูก อันไหนมันผิดละ?

แล้วเราทำความสงบมันต้องแยกแยะ มันต้องพิจารณาของมันสิ ใอันนี้มันจะแยก มาตั้งแต่ต้น เวลาตักแกลงขึ้นมา เออ อันนี้เป็นกะทิ มันไม่เป็นหรอก มันเข้าไปในปากมัน ก็ลกรเพาะแล้วแหละ มันก็อร่อย นี่เราริตกวิจาร์จนป็นอย่างนั้นนะ นี่พูดถึงว่าถ้า พิจารณาภายโดยปัญญาอบรมสมาธิ พิจารณาภายโดย นี่ถ้าอย่างนี้มันก็มีคำถามมา ข้างหน้า มีเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติอธิบายมาให้ชัด อะไรป็นเจโต อะไรป็นปัญญา อัน นี้มันเป็นความถนัดของคนแต่ละคนนะ อันนี้เป็นจริตนิสัย

ฉะนั้น เราจะพูดอย่างนี้ละ เราจะพูดว่าเพราะว่าผู้เขียนเขาศึกษามาเยอะ แล้วครู บาอาจารย์สอนมาเยอะ ถ้าสอนมาเยอะ สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ก็ควรอยู่กับครูบาอาจารย์ที่ เราตรงจริตนิสัย สำหรับพระสงบมันไม่มีวาสนาหรอก มันป็นพระบ้านนอก มันไม่มี ปัญญาหรอก ไม่ต้องไปฟังมันก็ได้ เราไปฟังครูบาอาจารย์ที่เราเชื่อ เราศรัทธา เรามั่นคง

ดีกว่า พระสงฆ์ถึงมันไป มันไม่รู้เรื่องหрок มันมีแต่ไม้ มันพูดไม่เป็นหрок อย่าไปฟัง
มัน เสียเวลา เอวัง